

PŘEHLED DORUČENÝCH PŘIPOMÍNEK K NÁVRHU CENOVÉHO ROZHODNUTÍ, KTERÝM SE MĚNÍ CENOVÉ ROZHODNUTÍ ENERGETICKÉHO REGULAČNÍHO ÚŘADU Č. 12/2022 ZE DNE 14. LISTOPADU 2022 O REGULOVANÝCH CENÁCH SOUVISEJÍCÍCH S DODÁVKOU PLYNU A JEJICH VYPOŘÁDÁNÍ ENERGETICKÝM REGULAČNÍM ÚŘADEM

V souladu s pravidly veřejného konzultačního procesu k návrhu cenového rozhodnutí, kterým se mění cenové rozhodnutí Energetického regulačního úřadu č. 12/2022 ze dne 14. listopadu 2022 o regulovaných cenách souvisejících s dodávkou plynu, zveřejňuje Energetický regulační úřad obdržené připomínky k návrhu cenového rozhodnutí a jejich vypořádání.

Energetický regulační úřad na základě doručených připomínek přehodnotil přístup ke stanovení ceny plynu za zúčtování kladné i záporné odchylky v mimořádném stavu nouze. Vzhledem k podstatným změnám v návrhu na stanovení těchto cen je návrh opětovně konzultován, a to ve veřejné konzultaci k návrhu cenového rozhodnutí xx/2023 ze dne xx. listopadu 2023 o regulovaných cenách souvisejících s dodávkou plynu, který byl zahájen dne 30. října 2023.

Připomínka č. 1

Připomínající:

innogy Energie s.r.o.

Znění připomínky:

! Připomínka

k části (15.1):

V definici Cspotvtl navrhujeme ve druhém odstavci vypustit text „kde R je rok 2023,“ takto: „Pro výpočet CSpotvtl pro období od 1. ledna do 31. března roku R, ~~kde R je rok 2023~~, se použijí hodnoty z období od 1. dubna do 30. září roku R-1.“

Definice Ckomsn nedává matematicky dobrý smysl – Cspotvtl je vážený průměr v EUR/MWh a ten se má násobit denním kurzem kurzČNBd vyhlášený v den d. Není zřejmé, který den se má na mysli. Patrně měl autor na mysli vážený průměr cen v CZK/MWh, ale takto není vzorec konstruován.

Dále není jasné, za jaké období se má vážený průměr Cspotvtl počítat (např. pokud je potřeba určit Ckomsn ke dni 1. dubna roku R, mají se pro výpočet Cspotvtl (dle 3. odstavce) použít hodnoty z období od 1. dubna do 30. září roku R, což není možné).

Je otázkou, zda takto stanovená cena za odchylku splňuje zákonný požadavek na to, že se musí jednat o cenu obvyklou. Pokud by se mělo jednat o cenu obvyklou v daném čase, tak nikoliv. Fakticky tak stát vyvlastňuje soukromý majetek (plyn v zásobníku) za cenu, za kterou byl jeho vlastníkem pořízen, nikoliv kolik činí jeho aktuální tržní hodnota.

Vypořádání připomínky ze strany Energetického regulačního úřadu:

Energetický regulační úřad na základě doručených připomínek přehodnotil přístup ke stanovení ceny plynu za zúčtování kladné odchylky v mimořádném stavu nouze, který bude opětovně konzultován, proto není zaslaná připomínka ve většině obsahu relevantní.

Podle posudku odborné poradenské společnosti by za cenu obvyklou pro případ stanovení ceny plynu za zúčtování kladné odchylky měla být považovaná cena na velkoobchodním trhu s plynem za standardních podmínek. Z uvedeného tedy vyplývá, že tržní ceny plynu pro stanovení ceny plynu za zúčtování kladné odchylky v mimořádném stavu nouze by měly pocházet z období, kdy na území České republiky nebyl vyhlášen žádný ze stavů nouze, ani předcházení stavu nouze, které se nedají považovat za stavy, ve kterých panují standardní podmínky.

Připomínka č. 2

Připomínkující:

innogy Energie s.r.o.

Znění připomínky:

/ Připomínka

k části (15.2):

Je zde záměr, že v tomto případě do vzorce nevstupuje cena plynu vytěženého ze zásobníků, ani jinak zajištěného přímo operátorem trhu?

Vypořádání připomínky ze strany Energetického regulačního úřadu:

I u stanovení ceny plynu za zúčtování záporné odchylky v mimořádném stavu nouze došlo na základě doručených připomínek k přehodnocení přístupu, kdy bude stanoven jednotný mechanismus stanovení ceny plynu za zúčtování záporné odchylky v mimořádném stavu nouze bez ohledu na to, zda Česká republika přijímá mezinárodní pomoc v krizových situacích v plynárenství či nikoli. Podle upraveného návrhu vstupuje do ceny plynu za zúčtování záporné odchylky vždy i cena plynu za zúčtování kladné odchylky.

Připomínka č. 3

Připomínkující:

OTE, a. s.

Znění připomínky:

/ Připomínka

V odstavci (15.1) v návěti a v odstavci (15.3) u popisu členů rovnice navrhuje pro úplnost doplnit, ke kterému dni se daný text vztahuje.

/ Odůvodnění připomínky

Pro vyloučení všech pochybností by mělo být zřejmé, že všechny členy rovnice se vztahují k příslušnému dni.

/ Návrh promítnutí připomínky

(15.1) Cena plynu za zúčtování kladné odchylky **C_{KOMSN}** v Kč/MWh se **pro daný den** stanoví podle vzorce...

(15.3) **C_{KOMSN}** je cena plynu za zúčtování kladné odchylky **pro daný den** stanovená podle bodu (15.1), **V_{VPS}** jsou výnosy v EUR z prodeje plynu pro vyrovnání přepravní soustavy **pro daný den** stanovené na základě údajů o provedených vyrovnávacích akcích zveřejněných na internetových stránkách operátora trhu,

M_{VPSN} je množství plynu pořízeného pro vyrovnání přepravní soustavy v MWh **pro daný den** zveřejněné na internetových stránkách operátora trhu,

M_{VPSV} je množství plynu prodaného při vyrovnání přepravní soustavy v MWh **pro daný den** zveřejněné na internetových stránkách operátora trhu.

Vypořádání připomínky ze strany Energetického regulačního úřadu:

Akceptováno.

Připomínka č. 4

Připomínkující:

RWE Supply & Trading GmbH (RWEST)

Znění připomínky:

/ Připomínka

Nařízení EU 2017/1938 definuje stav nouze jako situaci, kdy byla provedena všechna relevantní tržní opatření, ale dodávky plynu stále nepostačují k pokrytí zbývající poptávky po plynu, takže je nutné dodatečně zavést mimotržní opatření. Přepravci budou mít silné finanční pobídky k tomu, aby vytěžili plyn ze zásobníků v době před stavem nouze. Pokud by však došlo k nejhoršímu a provozovatel přepravní soustavy by musel zasáhnout, aby nuceně vybalancoval systém pomocí netržních opatření, koncept spravedlivé tržní ceny nemusí za takto napjatých okolností existovat a obchodníci nemusí mít úplnou jistotu ohledně svých nevybalancovaných pozic.

Je proto vhodné, aby ERÚ zvážil, jakým způsobem se zúčtují a vykompenzují odchylky způsobené mimořádnými krizovými zásahy TSO. Nicméně náhrada by měla být vždy spravedlivá a měla by odrážet jakoukoli realizovanou ztrátu obchodníka v důsledku nouzového zásahu. Tato právní zásada by měla být konkrétně zahrnuta do pozměněného cenového rozhodnutí tak, aby zajišťovala obchodníkům regulační jistotu, že nebudou materiálně finančně znevýhodněni v důsledku přijatých opatření, která jsou mimo jejich kontrolu. Tím bude zajištěno, že budou mít nejlepší předpoklady pro další fungování a obchodování na českém trhu s plynem po dobu trvání mimořádné události i po jejím skončení.

Založit kompenzaci za jakýkoli uskladněný plyn vyvlastněný během mimořádného nouzového stavu na vážených průměrných nákladech na vtláčení ve všech zásobnících není spravedlivé ani vhodné, jelikož:

- náklady a profily vtláčení jednotlivých přepravců se budou lišit od váženého průměru založeného na všech skladovacích zařízeních;
- nebere v úvahu náklady na rezervaci a financování skladování plynu;
- tržní cena plynu realizovaná bezprostředně před stavem nouze bude pravděpodobně výrazně vyšší než vážené průměrné náklady na vtláčení;

- náklady obchodníka na nahrazení plynu, který byl nuceně vytěžen, za účelem splnění budoucích závazků hedgingových operací a portfoliové poptávky, budou pravděpodobně vyšší než vážené průměrné náklady na vtláčení.

První z těchto rozdílů řeší § 73g českého energetického zákona. Pokud však kompenzace nevyřeší zbývající rozdíly, existuje reálné riziko, že obchodníci budou materiálně finančně znevýhodněni, což povede k prohloubení problémů s likviditou, právním sporům a v nejhorším případě k bankrotu obchodníků. Zahrnutí právního principu spravedlivé kompenzace do cenového rozhodnutí tomu sice zcela nezabrání, ale výrazně pomůže snížit pravděpodobnost těchto rizik.

Stanovení kompenzace na základě vážených průměrných nákladů na vtláčení ve všech zásobnících má rovněž negativní vliv na financování skladování zajištěné aktivity, které se v posledních letech stále více rozšiřuje. Financování se zajištěním aktiv zahrnuje prodej uskladněných objemů plynu finanční instituci na určitou dobu s cílem vytvořit nebo zachovat kapitál a umožňuje finanční instituci realizovat vlastnické právo k plynu v případě úpadku obchodníka. Pokud by však existovalo riziko, že finanční instituce nebude schopna realizovat tržní hodnotu plynu nebo být řádně kompenzována za jakoukoli ztrátu, omezí to její ochotu nabízet financování kryté aktivity a v důsledku by to mohlo odradit obchodníky od rezervace a zejména od vtláčení do zásobníků. Mohlo by to také vést k tomu, že by se obchodníci pokoušeli rychle vytěžit plyn ze zásobníků a při prvních známkách problémů jej prodat do zahraničí a nenechávat je v zásobnících na území České republiky, což by bylo na úkor bezpečnosti dodávek.

V Německu zákon¹ uznává zásadu spravedlivé kompenzace za jakýkoli plyn vyvlastněný v případě nouze, přičemž měřítkem pro kompenzaci je objemově vážená průměrná nákupní cena vtláčení plynu jednotlivých přepravečů plus náklady na financování a rezervaci skladovací kapacity. Na rozdíl od návrhu ERÚ jsou však přepravci oprávněni požadovat náhradu skutečných nákladů na náhradní nákup plynu, které jsou nutné ke splnění jejich stávajících zajišťovacích a dodávkových povinností, pokud jsou tedy vyšší.

Podporujeme podobný přístup ke kompenzacím uplatňovaných v České republice a považujeme jej za vhodnější než navrhovaný univerzální přístup vyplácený prostřednictvím mechanismu odchylek. Založení ceny za zápornou odchylku na ceně za kladnou odchylku plus jakékoli bilanční akce představuje riziko pozitivní diskriminace ve prospěch obchodníků s krátkou pozicí, protože schopnost obchodníků podávat nabídky a poptávky na vyrovnávací plyn bude v případě nouze značně omezena. Obchodníci s krátkými pozicemi proto budou pravděpodobně benefitovat z toho, že budou hradit za krátkou pozici pouze průměrnou cenu vtláčení místo ceny, která by více odrážela mimořádné okolnosti, což je může odradit od provádění všech možných kroků k nápravě jejich záporné odchylky.

Pokud si tedy ERÚ přeje zachovat navrhovaný přístup, měl by vzorec pro výpočet C_{Spotvtl} (Část šestá, 15.1.) lépe odrážet tržní ceny v období před vyhlášením mimořádného stavu nouze, například pomocí váženého průměrného spotového indexu OTE za 5 dnů přímo předcházejících dni vyhlášení mimořádného stavu nouze.

C_{Spotvtl} je průměr cen denního trhu v EUR/MWh (Index OTE) za posledních 5 dní předcházejících mimořádnému stavu nouze.

A konečně, vyvlastnění plynu v případě nouze a vyplacení spravedlivé kompenzace je třeba zvážit v kontextu současných českých povinností týkajících se skladování plynu. Přepravecům, kteří mají povinnost skladovat plyn pro české dodavatele, může být znemožněno plnit jejich povinnosti po celou zimu, pokud jim bude plyn vyvlastněn během stavu nouze a oni nebudou schopni tento plyn nahradit z důvodu nepřiměřených kompenzačních plateb.

¹ [Energiesicherungsgesetz \(EnSiG\)- § 11a Entschädigung für enteignete Gasspeichermengen](#)

Vypořádání připomínky ze strany Energetického regulačního úřadu:

Akceptováno s úpravou.

Energetický regulační úřad na základě doručených připomínek přehodnotil přístup ke stanovení ceny plynu za zúčtování kladné odchyly v mimořádném stavu nouze, který bude opětovně konzultován.

Upravené stanovení ceny plynu za zúčtování kladné odchyly v mimořádném stavu nouze vychází z principu popsaného v připomínce, upraveno bylo pouze období, ze kterého se cena stanovuje. V případě stanovení ceny plynu za zúčtování záporné odchyly došlo také k úpravě, kdy postup stanovení ceny je shodný pro všechny dny trvání mimořádného stavu nouze bez ohledu na to, zda Česká republika přijímá mezinárodní pomoc v krizových situacích v plynárenství či nikoli.

Energetický regulační úřad je energetickým zákonem zmocněn pouze ke stanovení cen plynu pro zúčtování odchylek, které musí být stanoveny a známy pro každý den, protože zúčtování odchylek operátorem trhu je prováděno na denní bázi. Současně není možná, pro zúčtování odchylek, zpětná změna cen plynu. Nelze tedy v cenovém rozhodnutí při stanovení ceny plynu pro zúčtování odchylek v mimořádném stavu nouze definovat např. kompenzační mechanismus na náhradu skutečných nákladů na náhradní nákup plynu, které jsou nutné ke splnění stávajících zajišťovacích a dodávkových povinností obchodníků.

Připomínka č. 5

Připomínkující:

Teplárenské sdružení ČR

Znění připomínky:

! Připomínka

Odst. 15.1 návrhu CR:

Cena plynu stanovená za zúčtování kladné odchyly přenáší na obchodníka riziko dodatečné ztráty při ocenění nuceně těžného plynu ze zásobníků v mimořádném stavu nouze cenou plynu za zúčtování kladné odchyly, kde je aktuální potřeba plynu oceňována nejnižší historickou cenou.

! Odůvodnění připomínky

Postup výpočtu ceny plynu za zúčtování kladné odchyly, jak je uveden v navrhovaném znění, implicitně předpokládá, že obchodník plní PZP jen pro účely jedné následující zimní sezóny a co „přes léto natlačí, to v zimě spotřebuje“ (viz. stanovení období pro výpočet C_{Spotvlt} od 1.dubna do 30.zář). Dále se domníváme, že výše uvedený model nebere v úvahu typ kontraktu, který je využíván pro vtláčení plynu do PZP (roční, kvartální, měsíční apod.) a kdy a za jakou cenu byl takový kontrakt pořízen.

Při navrhovaném postupu ocenění kladné odchyly pak může dojít k situaci, kdy obchodníkovi, jemuž bude nuceně vytěžen plyn, bude poskytnuta kompenzace dle výpočtu ceny plynu za zúčtování kladné odchyly a tedy zřejmě za nižší cenu, než jakou měl hodnotu plyn původně vtláčený do zásobníku (zakoupený v jiném období a tedy za jinou cenu, než je uvažováno). Zároveň bude muset obchodník pro své potřeby nebo potřeby koncových zákazníků nakoupit plyn, který mu byl nuceně vytěžen, avšak již za aktuální ceny (vzhledem k obecnému nedostatku plynu na trhu po období mimořádného stavu nouze, budou ceny plynu na trhu zřejmě vyšší, než mu bylo kompenzováno, resp. než tomu bylo od 1. dubna do 30. září před mimořádným stavem nouze).

Jsme přesvědčeni, že způsob stanovení ceny odchylky ovlivňuje chování účastníků trhu v mnoha ohledech – očekáváme změnu chování ukladatelů plynu jak v průběhu roku, tak z hlediska dlouhodobého skladování plynu, změnu strategie obchodníků s plynem v PZP, dopady na zahraniční obch. partnery, změny v nabídce BSD etc.

Proto se domníváme, že nejvhodnější způsobem vypořádání objemů plynu nuceně těžených ze zásobníků plynu je v přiměřené lhůtě vrátit objem plynu vytěžený v době mimořádného stavu nouze zpět do PZP dotčenému obchodníkovi (zpět do stavu před vyhlášením mimořádného stavu nouze), případně použít aktuální tržní ceny po ukončení mimořádného stavu nouze pro stanovení vypořádací ceny nuceně vytěženého plynu ze zásobníků.

! Návrh promítnutí připomínky

Objem plynu nuceně těženého ze zásobníků plynu v době mimořádného stavu nouze bude v přiměřené lhůtě fyzicky vrácen zpět do PZP dotčenému obchodníkovi (stav PZP dotčeného obchodníka před vyhlášením mimořádného stavu nouze), případně použít aktuální tržní ceny po ukončení mimořádného stavu nouze pro stanovení vypořádací ceny nuceně vytěženého plynu ze zásobníků, aby měl obchodník možnost si za tyto ceny plyn pořídit a vtlačit jej opět do zásobníku.

Vypořádání připomínky ze strany Energetického regulačního úřadu:

Neakceptováno.

Ceny plynu pro zúčtování odchylek musí být známe vždy pro daný den a nelze je zpětně měnit. Není možné cenu plynu za zúčtování kladné odchylky stanovit zpětně po ukončení mimořádného stavu nouze. Obdobně není možné, aby cenové rozhodnutí ukládalo povinnost fyzického vtáčení plynu zpět do zásobníku dotčeným obchodníkům.

Připomínka č. 6

Připomínkující:

NET4GAS, s.r.o.

Znění připomínky:

! Připomínka

Navrhujeme zvážit jiný způsob nastavení výše ceny plynu pro zúčtování odchylky v mimořádném stavu nouze pro dny, kdy je České republice poskytována mezinárodní pomoc v krizových situacích v plynárenství, tak aby zohledňoval nejen cenu přijímané mezinárodní pomoci (tzv. solidarity), ale zároveň cenu kladné odchylky (tj. cenu nuceně těženého plynu ze zásobníku) a případné další náklady na pořízení plynu pro vyrovnání přepravní soustavy pro daný den (nákup plynu na trhu)

! Odůvodnění připomínky

Nastavení ceny plynu pro zúčtování odchylky v mimořádném stavu nouze pro dny, kdy je České republice poskytována mezinárodní pomoc v krizových situacích v plynárenství, ve výši ceny za jednotku dodané energie zveřejněné Ministerstvem průmyslu a obchodu podle § 73b odst. 6 energetického zákona nebere v potaz možnost souběhu dalších zdrojů plynu ve stejném plynárenském dni, zejména nuceně těženého plynu ze zásobníku (pravděpodobně levnější), ale také nákupu vyrovnávacího plynu na trhu (může být dražší). Nebyl by tak naplněn princip neutrality.

Domníváme se, že v mimořádném stavu nouze může docházet k nejrůznějším situacím a souběh využití více nástrojů s různými cenami nelze vyloučit. Stanovení ceny za zápornou odchylku na úrovni plynu ze

solidarity by tak mohlo vést ke zbytečně vyšší zátěži pro koncové zákazníky, na které budou náklady přeneseny, a ke kumulaci finančních prostředků na kontu neutrality (za předpokladu, že cena bude účastníky trhu s plynem uhrazena). Zároveň by mohl být provozovatel přepravní soustavy demotivován shánět a nakupovat vyrovnávací plyn na trhu, i kdyby se k tomu naskytla příležitost, z obavy, že by cena za zápornou odchylku mohla být nižší, než cena za takto zakoupený plyn (např. při nákupu na následující den).

/ Návrh promítnutí připomínky

Jedním z možných řešení je sjednotit úpravu ceny plynu pro zúčtování odchylky v mimořádném stavu nouze do jednoho vzorce: Odst. 15.2 vypustit a v odst. 15.3 vypustit slova „pro dny, kdy není České republice poskytována mezinárodní pomoc v krizových situacích v plynárenství“ a doplnit do vzorce v odst. 15.3 do čitatele náklady na plyn z přijímané mezinárodní pomoci (cena x množství) a do jmenovatele množství plynu přijímané mezinárodní pomoci.

Vypořádání připomínky ze strany Energetického regulačního úřadu:

Akceptováno

Připomínka č. 7

Připomínkující:

Společnost ČEZ, a.s. Skupiny ČEZ

Znění připomínky:

/ Připomínka

bod 15.1 návrhu CR:

Namítáme, že cena plynu za zúčtování kladné odchylky, která bude vznikat při nucené těžbě ze zásobníků plynu při mimořádném stavu nouze, se má podle návrhu CR stanovit z cen na velkoobchodním trhu v období, kdy probíhalo vtlačení plynu do zásobníku a které předcházelo vyhlášení mimořádného stavu nouze. Navržený způsob stanovení ceny kladné odchylky uvedený v návrhu CR je nevhodný, protože bude způsobovat obchodníkům s plynem, kteří mají plyn uskladněný v zásobnících plynu, velké finanční škody. Zároveň takové nastavení cen kladné odchylky povede k dalšímu prohloubení případné plynové krize s negativním dopadem na zákazníky, když obchodníci s plynem nebudou mít zájem na skladování plynu a budou se jej zbavovat.

/ Odůvodnění připomínky

Souhlasíme s východiskovou tezí, že v případě mimořádného stavu nouze v plynárenství, kdy bude nedostatek plynu a trh bude omezen, lze jen obtížně stanovit cenu plynu. Konstatujeme, že cílem obchodníků v mimořádné tržní situaci není a ani nesmí být tvořit zisk a využívat situace, na straně druhé je však nezbytné dostat spravedlivou náhradu za uskladněný plyn. Na druhé straně však není možné přijmout takové řešení, které bude generovat ztrátu těm obchodníkům, kteří byli zodpovědní a měli nakoupený plyn v zásobnících. Těmto obchodníkům s plynem totiž bude, podle navrženého řešení v rámci mimořádného stavu nouze, fakticky vyvlastněn za nízké (vtlačecí) ceny. Po ukončení mimořádného stavu nouze budou muset tito obchodníci opětovně nakoupit plyn pro své zákazníky, to však za výrazně vyšší ceny. Tedy těmto obchodníkům bude vznikat takovým postupem škoda. Navrhované řešení fakticky povede i k tomu, že obchodníci s plynem se budou snažit uskladněného plynu zbavit, co povede k dalšímu prohloubení nastalé krize a k výraznému prohloubení ekonomických dopadů na ČR. Navrhované řešení není vhodné ani z důvodu, že tito zodpovědní obchodníci budou v podstatě dotovat obchodníky, kteří neměli uskladněný plyn v zásobnících.

Jako nejvhodnější řešení se proto jeví nastavení cen kladné odchylky v takové výši, která se co nejvíce přiblíží tržním cenám plynu v období těsně před vyhlášením mimořádného stavu nouze v plynárenství. Takto bude zajištěno, že obchodníci s plynem, u kterých dojde k nucené těžbě plynu ze zásobníků, budou mít dostatečné finanční zdroje na nákup plynu po ukončení mimořádného stavu nouze a nebudou (např. zahraniční držitelé plynu v zásobnících) motivováni tento plyn vytěžit a prodat. Takové řešení odpovídá i § 16 odst. 6 Energetického zákona, který požaduje, aby cena zúčtování kladné odchylky odpovídala ceně obvyklé ceně plynu dosahované na velkoobchodním trhu s plynem. Za tuto obvyklou cenu rozhodně nelze považovat cenu plynu na trhu v době, kdy probíhalo vtlačení plynu do zásobníků, jak je navrhováno v návrhu CR.

S ohledem na komplexnost celého problému považujeme za nejvhodnější svolat jednání širšího okruhu účastníků trhu s plynem a prodiskutovat s nimi model cenové regulace v mimořádném stavu nouze. Je totiž nutné vzít do úvahy všechny praktické aspekty cenové regulace a její dopady na jednotlivé účastníky trhu s plynem.

V této souvislosti si dovoluujeme poukázat na to, že obdobná několikakolová jednání předcházela i přijetí právní úpravy, která stanovila principy řešení mimořádného stavu nouze v plynárenství, do Energetického zákona. V rámci těchto jednání se ukázala vhodnost projednání těchto témat v širším plénu účastníků trhu s plynem.

! Návrh promítnutí připomínky

Vzhledem k charakteru připomínky se nenavrhuje. Bude případně navržen po diskusích ERÚ s účastníky trhu s plynem.

Vypořádání připomínky ze strany Energetického regulačního úřadu:

Energetický regulační úřad na základě doručených připomínek přehodnotil přístup ke stanovení ceny plynu za zúčtování kladné odchylky v mimořádném stavu nouze.

Podle posudku odborné poradenské společnosti by za cenu obvyklou pro případ stanovení ceny plynu za zúčtování kladné odchylky měla být považována cena na velkoobchodním trhu s plynem za standardních podmínek. Z uvedeného tedy vyplývá, že tržní ceny plynu pro stanovení ceny plynu za zúčtování kladné odchylky v mimořádném stavu nouze by měly pocházet z období, kdy na území České republiky nebyl vyhlášen žádný ze stavů nouze, ani předcházení stavu nouze, které se nedají považovat za stavy, ve kterých panují standardní podmínky.

Připomínka č. 8

Připomínkující:

Společnost ČEZ, a.s. Skupiny ČEZ

Znění připomínky:

! Připomínka

bod. 15.2 a 15.3 návrhu CR:

Namítáme, že u způsobu výpočtu a stanovení ceny za zúčtování záporné odchylky (v případě, kdy je ČR poskytována mezinárodní pomoc v krizových situacích i v případě, kdy ČR není taková pomoc poskytována) není zřejmé, jakými úvahami se ERÚ řídil. Požadujeme proto vysvětlení těchto úvah.

! Odůvodnění připomínky

Pro vyhodnocení správnosti nastavení způsobu výpočtu a stanovení ceny za zúčtování záporné odchylky je nutné znát úvahy ERÚ, které vedly k použití daného nastavení těchto cen. Bez znalostí těchto záměrů

není možné provést dostatečné vyhodnocení správnosti nastavení těchto cen. Proto si dovoluujeme požádat ERÚ o schůzku, na které by došlo k vysvětlení těchto záměrů.

/ Návrh promítnutí připomínky

Vzhledem k charakteru připomínky se nenavrhuje. Bude případně navržen po společném jednání s ERÚ.

Vypořádání připomínky ze strany Energetického regulačního úřadu:

Postup stanovení ceny plynu za zúčtování záporné odchylky v mimořádném stavu nouze byl na základě doručených připomínek přehodnocen a bude stanoven jednotný mechanismus stanovení ceny plynu za zúčtování záporné odchylky v mimořádném stavu nouze bez ohledu na to, zda Česká republika přijímá mezinárodní pomoc v krizových situacích v plynárenství či nikoli.

Připomínka č. 9

Připomínající:

E.ON Energie, a.s.

Znění připomínky:

/ Připomínka

K bodu 15.1:

***CSpotv1** je vážený průměr cen denního trhu v EUR/MWh (Index OTE), kde vahami jsou rozdíly celkového denního množství vtačeného a vytěženého plynu souhrnně pro všechny provozovatele zásobníků plynu; denní množství vtačeného a vytěženého plynu pro jednotlivé provozovatele zásobníků plynu jsou zveřejněna na internetových stránkách provozovatele přepravní soustavy.*

Nesouhlasíme s navrhovaným způsobem stanovení ceny kladné odchylky.

/ Odůvodnění připomínky

Vlastníkům takto vytěženého plynu bude vznikat kladná odchylka, na kterou se bude vztahovat cena plynu za zúčtování kladné odchylky, a ta by se tedy měla blížit ceně pořízení plynu v době vtláčení plynu, aby případné kompenzace dle § 73g odst. 1 energetického zákona byly co nejnižší.

Dle navrženého ocenění by vlastníkům nuceně vytěženého plynu měla vznikat kladná odchylka, jejíž výše bude vycházet z ceny pořizovací ceny plynu v době vtláčení plynu. Takovýto způsob ocenění zemního plynu uskladněného obchodníkem v zásobníku však neodpovídá základním tržním principům a popírá ekonomické důvody motivující obchodníky skladovat plyn v zásobníku, když náklady příležitosti plynu uskladněného v zásobníku odpovídají ceně plynu v období těžby nikoliv v době vtláčení. Navrhovaný způsob ocenění nadto žádným způsobem nezohledňuje náklady kapitálu na pořízení plynu nebo náklady na uskladnění. Výpočet je navíc navázán pouze na spotovou cenu a to přesto, že plyn do zásobníků bývá obvykle nakoupen i na forwardech dopředu. Navržený způsob ocenění je tedy v přímém rozporu s podmínkami regulace stanovenými v § 19a odst. 6 zák. č. 458/2000 Sb., dle kterého postupuje ERÚ při regulaci tak, aby ceny byly stanoveny alespoň nákladové.

Plyn v zásobníku má skladující obchodník obvykle nakoupen pro splnění svých závazků – dodávka jinému obchodníkovi nebo koncovým zákazníkům. Pokud by byl zakotven navržený výpočet ocenění plynu v zásobníku, vedlo by to k silné demotivaci obchodníky plyn v krizových situacích v zásobníku udržovat. Ve výsledku by se v principu jednalo o znárodnění bez odpovídající náhrady.

/ Návrh promítnutí připomínky

Způsob ocenění kladné odchylky by měl zohledňovat relevantní náklady příležitosti (např. ocenění plynu v zásobníku tržními cenami uplatňovanými bezprostředně před vyhlášením mimořádného stavu nouze

nebo náklady spojené s vtláčením nového plynu do zásobníku po uplynutí stavu mimořádného nouze, atd.).

Vypořádání připomínky ze strany Energetického regulačního úřadu:

Energetický regulační úřad na základě doručených připomínek přehodnotil přístup ke stanovení ceny plynu za zúčtování kladné odchylky v mimořádném stavu nouze, který bude opětovně konzultován, proto není zaslaná připomínka ve většině obsahu relevantní. Nový návrh na stanovení ceny plynu za zúčtování kladné odchylky vychází z cen na velkoobchodním trhu plynu z období, které předcházelo vyhlášení mimořádného stavu nouze, stavu nouze nebo předcházení stavu nouze.

Připomínka č. 10

Připomínkující:

E.ON Energie, a.s.

Znění připomínky:

/ Připomínka

K bodu 15.2:

Cena plynu za zúčtování záporné odchylky CZOMSNS v Kč/MWh pro dny, kdy je České republice poskytována mezinárodní pomoc v krizových situacích v plynárenství, je stanovena ve výši ceny 2/2 za jednotku dodané energie zveřejněné Ministerstvem průmyslu a obchodu podle § 73b odst. 6 energetického zákona. Minimální hodnota ceny CZOMSNS je rovna CKOMSN.

Nesouhlasíme s navrhovaným způsobem stanovení ceny za zápornou odchylku.

/ Odůvodnění připomínky

Podle § 73 b odst. 4 zák. č. 458/2000 Sb. žádá o zahraniční pomoc ČR, tedy rozumíme, že jde o centrálně koordinovanou aktivitu řešící nedostatek plynu v ČR v kombinaci s těžbou plynu ze zásobníků. Tedy i cena záporné odchylky by měla zohledňovat poměrně cenu plynu nuceně vytěženého ze zásobníku a cenu zahraniční pomoci, nikoliv pouze cenu zahraniční pomoci, když z povahy věci lze předpokládat, že oba tyto instituty budou využívány paralelně. Není vhodné zákazníkům zatěžovat vyšší cenou, než cenou odpovídající skutečným nákladům. Nadto je otázkou, kdo by byl příjemcem takto vzniklého cenového rozdílu (OTE?). Protože se jedná o centrální dokupování chybějícího plynu, není marginální cena odchylky v tomto případě důležitým rozhodovacím kritériem.

/ Návrh promítnutí připomínky

Cena záporné odchylky by byla odpovídala objemově vážené ceně z nuceně vytěženého plynu (byla by předem známa) a ceny zahraniční pomoci.

Vypořádání připomínky ze strany Energetického regulačního úřadu:

Akceptováno s úpravou

U stanovení ceny plynu za zúčtování záporné odchylky v mimořádném stavu nouze došlo na základě doručených připomínek k přehodnocení přístupu, kdy bude stanoven jednotný mechanismus stanovení ceny plynu za zúčtování záporné odchylky v mimořádném stavu nouze bez ohledu na to, zda Česká republika přijímá mezinárodní pomoc v krizových situacích v plynárenství či nikoli. Podle upraveného návrhu ovlivňuje cenu plynu za zúčtování záporné odchylky vždy i cena plynu za zúčtování kladné odchylky.

Připomínka č. 11

Připomínkující:

E.ON Energie, a.s.

Znění připomínky:

/ Připomínka

K bodu 15.4:

Stálý měsíční plat CSPMSN v Kč/odběrné místo/měsíc je stanoven ve výši 130 Kč/odběrné místo/měsíc.
Legislativně technická připomínka. Navrhujeme upravit tak, aby byl jednoznačný obsah úpravy.

/ Návrh promítnutí připomínky

Navrhujeme doplnit následovně:

*Stálý měsíční plat **při mimořádném stavu nouze** CSPMSN v Kč/odběrné místo/měsíc je stanoven ve výši 130 Kč/odběrné místo/měsíc.*

Vypořádání připomínky ze strany Energetického regulačního úřadu:

Akceptováno

Připomínka č. 12

Připomínkující:

E.ON Energie, a.s.

Znění připomínky:

/ Připomínka

K bodu 15.5:

Marže dodavatele plynu v Kč/MWh pro odběrné místo zákazníka kategorie maloodběratel nebo domácnost podle vyhlášky upravující pravidla trhu s plynem je stanovena ve výši 250 Kč/MWh.
Legislativně technická připomínka. Navrhujeme upravit tak, aby byl jednoznačný obsah úpravy.

/ Návrh promítnutí připomínky

Navrhujeme doplnit následovně:

***(15.5) Marže dodavatele plynu při mimořádném stavu nouze v plynárenství** v Kč/MWh pro odběrné místo zákazníka kategorie maloodběratel nebo domácnost podle vyhlášky upravující pravidla trhu s plynem je stanovena ve výši 250 Kč/MWh.*

Vypořádání připomínky ze strany Energetického regulačního úřadu:

Akceptováno

Připomínka č. 13

Připomínkující:

E.ON Energie, a.s.

Znění připomínky:

! Připomínka

K bodu 15.6:

Marže dodavatele plynu v Kč/MWh pro odběrné místo zákazníka kategorie velkooběratel nebo střední odběratel podle vyhlášky upravující pravidla trhu s plynem je stanovena ve výši 150 Kč/MWh. Legislativně technická připomínka. Navrhujeme upravit tak, aby byl jednoznačný obsah úpravy.

! Návrh promítnutí připomínky

Navrhujeme doplnit následovně:

*(15.6) Marže dodavatele plynu **při mimořádném stavu nouze v plynárenství** v Kč/MWh pro odběrné místo zákazníka kategorie velkooběratel nebo střední odběratel podle vyhlášky upravující pravidla trhu s plynem je stanovena ve výši 150 Kč/MWh.*

Vypořádání připomínky ze strany Energetického regulačního úřadu:

Akceptováno

Připomínka č. 14

Připomínkující:

Společnosti MND a.s.

Znění připomínky:

! Připomínky

- 1) Z odstavce 15.1 části šesté Návrhu není jasné, které ceny denního trhu budou použity pro výpočet ceny plynu za zúčtování kladné odchylky při vtláčení ve čtvrtém kvartálu roku.
- 2) Odstavec 15.1 části šesté Návrhu stanoví krajně nevýhodný a nespravedlivý výpočet ceny kladné odchylky pro obchodníka na velkoobchodním trhu s plynem.

! Odůvodnění připomínek

- 1) V případně vtláčení do zásobníku ve čtvrtém kvartálu stanoví Návrh pro výpočet $C_{\text{Spotv}}|$ použití hodnot z období od 1.4. do 30.9. Není jasné, které konkrétní hodnoty to budou a proč právě tyto.
- 2) Pokud obchodník musí při mimořádném stavu nouze vytěžit skladovaný plyn, hrozí mu riziko ztráty v případě, že nebude kompenzován za náklady související s financováním, se skladováním nuceně vytěženého plynu a s dalšími náklady. Pokud plyn natlačený obchodníkem je v době mimořádného stavu nouze již prodán (za vyšší cenu, než cena vtláčení), zrealizuje obchodník ztrátu, která mu musí být kompenzována, což není v Návrhu specifikováno.

! Návrh promítnutí připomínek

- 1) Jasné určení cen denního trhu ve všech obdobích možné nucené těžby plynu ze zásobníků.

2) Stanovení ceny plynu pro zúčtování kladné odchylky v odstavci 15.1 části šesté Návrhu tak, aby obchodníkům, kteří jsou zároveň ukladateli plynu v zásobnících, plně a férově kompenzovala související náklady a vzniklé ztráty.

Vypořádání připomínky ze strany Energetického regulačního úřadu:

Energetický regulační úřad na základě doručených připomínek přehodnotil přístup ke stanovení ceny plynu za zúčtování kladné odchylky v mimořádném stavu nouze, který bude opětovně konzultován, proto není zaslaná připomínka v části obsahu relevantní.

Energetický regulační úřad je energetickým zákonem zmocněn pouze ke stanovení cen plynu pro zúčtování odchylek, které musí být stanoveny a známy pro každý den, protože zúčtování odchylek operátorem trhu je prováděno na denní bázi. Současně není možná, pro zúčtování odchylek, zpětná změna cen plynu. Při stanovení ceny plynu za zúčtování kladné odchylky se Energetický regulační úřad musí řídit pravidly uvedenými v energetickém zákoně. Nelze tedy v cenovém rozhodnutí při stanovení ceny plynu pro zúčtování odchylek v mimořádném stavu nouze definovat způsob kompenzace veškerých nákladů a ztrát jednotlivých obchodníků.

Připomínka č. 15

Připomínkující:

Pražská energetika, a. s.

Znění připomínky:

! Připomínka

V prvé řadě bychom rádi zdůraznili, že naším zájmem je udržení stability dodávek plynu v mimořádných situacích a minimalizace nepřiměřených dopadů na všechny zúčastněné subjekty, zachování bezpečnosti a spolehlivosti plynárenské soustavy jako celku. Nicméně návrh cenového rozhodnutí tak jak byl zveřejněn v rámci konzultačního procesu není pro nás přijatelný a nepovede k stabilizaci situace.

Zcela zásadní nedostatek spatřujeme v postupu stanovení ceny plynu pro kladnou odchylku dle bodu 15.1 návrhu cenového rozhodnutí. A to i v návaznosti poskytnutý výklad v bodě 1.1. v druhém zveřejněném materiálu nazvaném „Doplňující informace k návrhu cenového rozhodnutí – příloha“

V bodě 15.1. „Cena plynu za zúčtování kladné odchylky“ nesouhlasíme s navrženým postupem stanovení ceny kladné odchylky „ C_{KOMSN} “ na základě váženého průměru cen denního trhu z období 1. dubna do 30. září roku R ani s použitím rozdílu mezi těžným a vtláčeným množstvím plynu v daném dni jako vah pro výpočet váženého průměru.

Návrh cenového rozhodnutí zahrnuje výpočet ceny kladné odchylky na základě cen z období vtláčení plynu do zásobníku, konkrétně z letních měsíců. Tento přístup však zcela ignoruje klíčový kontext, v němž bude plyn nuceně těžen a kladná odchylka vytvářena, a tím je zimní období s jeho charakteristickou vysokou poptávkou.

Je evidentní, že cena plynu za zúčtování kladné odchylky by měla být úzce propojena s aktuálními tržními podmínkami v době, kdy je plyn nuceně těžen a dodáván na trh zákazníkům jejichž dodavatelé nebyli schopni dodávat požadované množství plynu pro pokrytí spotřeby svých zákazníků.

Ignorování této souvislosti může mít nepředvídatelné důsledky pro stabilitu energetického systému a pro vlastníky plynu, kteří budou konfrontováni s neadekvátními cenovými podmínkami. Vlastník nuceně vytěženého plynu bude následně vytěžený plyn ve stejném množství nakoupit na trhu, za aktuální vysoké ceny, aby byl schopen dostát svým závazkům vůči svým zákazníkům, pro které byl plyn skladován. S vysokou mírou pravděpodobnosti hraničící s jistotou lze předpokládat, že vzniklý cenový rozdíl, mezi

cenou kladné odchytky stanovené na základě letních cen a cenou plynu dokupovaného v zimním období na trhu, bude pro ukladatele plynu finančně zničující v krajních případech může vést k bankrotu ukladatele.

Cena kladné odchytky pro potřeby ocenění nuceně těženého plynu by měla odrážet situaci na trhu v čase nucené těžby nebo bezprostředně předcházejícímu nucené těžbě. Rozumíme, že se nejedná o jednoduché řešení, stanovení ceny kladné odchytky by mělo být nediskriminační a nezvýhodňující nespolehlivé dodavatele na úkor spolehlivých dodavatelů, kteří si pronajímají zásobníky z důvodu zajištění bezpečných a spolehlivých dodávek pro své zákazníky.

Z logiky věci náklady spojené s cenou nuceně těženého plynu by měli nést obchodníci, kteří způsobí zápornou odchylku, a tudíž nemůžeme akceptovat argumentaci ERU pro stanovení ceny kladné odchytky na základě letních cen.

Umíme si představit stanovení ceny kladné odchytky na základě z jedné z následujících cen, a to té nejvyšší:

- Cena plynu dosažena na trhu VTP CZ v daném obchodním dni
- Pořizovací cena plynu z vyrovnávací akce pro daný den
- Cena plynu dosažena na jiném likvidním trhu s plynem, např. THE

Nesouhlasíme také s navrženým postupem stanovení ceny záporné odchytky C_{ZOMSN} uvedeným v bodě 15.3 návrhu cenového rozhodnutí. Považujeme za nespravedlivé a nevyvážené použití ceny plynu za zúčtování kladné odchytky podle bodu 15.1. pro výpočet záporné odchytky. Výsledkem by mohla být cena záporné odchytky v úrovni cen letního období, která bude výrazně nižší než cena v období předcházejících aplikaci MSN v zimním období!

Cena záporné odchytky má odrážet nejvyšší z cen dosažených v daném dni na denním trhu s plynem v České republice nebo při vyrovnávací akci, kdy Net4Gas nakupuje plyn pro potřeby stabilizace systému. Navržené řešení v bodě 15.3 neodráží ustálený způsob stanovení cen za odchylky na trhu s plynem.

Vypořádání připomínky ze strany Energetického regulačního úřadu:

Energetický regulační úřad na základě doručených připomínek přehodnotil přístup ke stanovení ceny plynu za zúčtování kladné odchytky v mimořádném stavu nouze, který bude opětovně konzultován, a který stanovuje cenu plynu za zúčtování kladné odchytky v mimořádném stavu nouze podle posledních známých cen plynu na velkoobchodním trhu z období, které předcházelo vyhlášení mimořádného stavu nouze, stavu nouze nebo předcházení stavu nouze.

I u stanovení ceny plynu za zúčtování záporné odchytky v mimořádném stavu nouze došlo na základě doručených připomínek k přehodnocení přístupu, kdy bude stanoven jednotný mechanismus stanovení ceny plynu za zúčtování záporné odchytky v mimořádném stavu nouze bez ohledu na to, zda Česká republika přijímá mezinárodní pomoc v krizových situacích v plynárenství či nikoli. Podle upraveného návrhu bude cena plynu za zúčtování záporné odchytky v mimořádném stavu nouze založena na celkových nákladech provozovatele přepravní soustavy na vyrovnání soustavy. I nadále bude v této ceně zohledněna cena plynu za zúčtování kladné odchytky.

Připomínka č. 16

Připomínkující:

Společnosti RWE Gas Storage CZ, s.r.o.

Znění připomínky:

! Připomínka

Obecná připomínka k návrhu cenového rozhodnutí

Energetický regulační úřad

Masarykovo náměstí 91/5, 586 01 Jihlava

+420 564 578 666

podatelna@eru.cz

ID datové schránky ERÚ eeuauu7

www.ery.cz

Navrhované cenové rozhodnutí má zásadní dopady na zúčtování odchylky v mimořádném stavu nouze a dále na výpočet výše náhrady náležející za omezení vlastnického práva dle ustanovení § 73g odst. 1 zákona č. 458/2000 Sb., energetický zákon (v případě povinného navýšení těžby ze zásobníku plynu v mimořádném stavu nouze náleží účastníkovi trhu s plynem právo na náhradu za omezení vlastnického práva ve výši odpovídající kladnému rozdílu mezi pořizovací cenou plynu a cenou plynu pro zúčtování kladné odchylky).

Ve svých důsledcích by navrhovaný způsob stanovení ceny za zúčtování kladné odchylky pro vlastníky povinně odtěženého plynu znamenal odnětí vlastnického práva k plynu za náhradu, která nebude odpovídat obvyklé ceně zemního plynu v době odnětí vlastnického práva s efektivní eliminací náhrady za omezení vlastnického práva dle ustanovení § 73g odst. 1 energetického zákona (tento záměr je shodně deklarován v doplňující informaci ke konzultačnímu procesu).

Navíc vzhledem k tomu, že energetický zákon pro případ mimořádného stavu nouze předpokládá pouze náhradu za omezení vlastnického práva, nikoliv za jeho odnětí, lze mít pochybnosti o celkové zákonnosti navrhovaného postupu. Článek 11 odst. 4 Listiny základních práv a svobod uvádí, že *vyvlastnění nebo nucené omezení vlastnického práva je možné ve veřejném zájmu, a to na základě zákona a za náhradu*.

Zároveň upozorňujeme na skutečnost, že RWE Gas Storage CZ, s.r.o., v návaznosti na zveřejnění návrhu cenového rozhodnutí už zaznamenala na straně účastníků trhu s plynem obavy z možných důsledků uplatnění navrhovaného cenového rozhodnutí a následné nemožnosti dostát svým závazkům a negativní hodnocení zvýšeného rizika uskladňování plynu v České republice. Lze proto mít odůvodněnou obavu, že přijetí navrhovaného cenového rozhodnutí sníží hodnotu uskladňování plynu v České republice a zároveň bude odrazovat účastníky trhu s plynem od uskladňování zemního plynu v České republice, což povede ke snížení celkové naplněnosti zásobníků plynu a snížení bezpečnosti dodávek plynu v České republice.

! Návrh promítnutí připomínky

Ve světle výše uvedeného doporučujeme Energetickému regulačnímu úřadu, aby navrhované cenové rozhodnutí nevydával a sestavil pracovní skupinu s participací účastníků trhu s plynem za účelem provedení analýzy návrhu cenového rozhodnutí a přípravy nového znění změny cenového rozhodnutí ERÚ č. 12/2022, které bude následně postoupeno do veřejného konzultačního procesu.

Vypořádání připomínky ze strany Energetického regulačního úřadu:

Podle posudku odborné poradenské společnosti by za cenu obvyklou pro případ stanovení ceny plynu za zúčtování kladné odchylky měla být považována cena na velkoobchodním trhu s plynem za standardních podmínek. Z uvedeného tedy vyplývá, že tržní ceny plynu pro stanovení ceny plynu za zúčtování kladné odchylky v mimořádném stavu nouze by měly pocházet z období, kdy na území České republiky nebyl vyhlášen žádný ze stavů nouze, ani předcházení stavu nouze, které se nedají považovat za stavy, ve kterých panují standardní podmínky. Z tohoto důvodu je návrh postupu stanovení ceny plynu za zúčtování kladné odchylky vztažen k období, ve kterém standardní podmínky panovaly.

Energetický regulační úřad je energetickým zákonem zmocněn pouze ke stanovení cen plynu pro zúčtování odchylek, které musí být stanoveny a známy pro každý den, protože zúčtování odchylek operátorem trhu je prováděno na denní bázi. Současně není možná, pro zúčtování odchylek, zpětná změna cen plynu.

Připomínka č. 17

Připomínající:

The European Federation of Energy Traders (EFET)

Znění připomínky:

/ Připomínka

EFET upozorňuje, že návrh bude mít opačný účinek, než je zamýšleno. Přinese další riziko pro ukladatele, kteří ponechávají plyn v podzemních zásobnících plynu, zasahuje do finančních ujednání a odrazují od budoucích rezervací a plnění zásobníků. Aby se tomu zabránilo, musí každá kompenzace odrážet hodnotu vytěženého plynu, jak je zavedeno v jiných členských státech EU. Níže vysvětlujeme rizika, pokud se bude pokračovat s návrhem v jeho současné podobě.

/ Odůvodnění připomínky

ERÚ v zásadě navrhuje kompenzovat ukladatele, kteří byli nuceni vytěžit plyn ze zásobníku v případě mimořádného stavu nouze. Navržená kompenzace je založena na stanovení případné ceny za dlouhou (pozitivní) odchylku (CKOMSN) vyplývající z provedení opatření, na úrovni průměrných vážených nákladů na vtláčení plynu do českých zásobníků. Různé ujednání o průměrování se mohou použít podle toho, kdy dojde k nouzové situaci. EFET s takovým přístupem zásadně nesouhlasí, protože nebere v úvahu tržní hodnotu plynu v této době nebo (pravděpodobně) vyšší náklady ukladatele, které vynaloží na nákup plynu nahrazujícího nuceně vytěžený plyn tak, aby mohl dostát svým hedgingovým nebo budoucím dodávkovým povinnostem. I za předpokladu poměrně mechanistického přístupu, kdy se plyn nakupuje a vtláčí za cenu, která ignoruje jakékoli dopady zajištění, kompenzace založená pouze na nákladech na plyn v době vtláčení nebere v úvahu náklady na financování spojené s plynem v zásobnících.

Neschopnost kompenzovat obchodníkům jejich ušlé náklady příležitosti nebo náklady na znovupořízení plynu v případě mimořádné situace, podkopává princip fungujícího komerčního systému rezervování skladovacích kapacit a jejich plnění a ohroží tak bezpečnost dodávek. Právní zásada spravedlivého odškodnění v případě ztrát vzniklých v důsledku událostí, které jsou mimo kontrolu obchodníka, je zásadní a měla by být zajištěna v cenovém rozhodnutí.

V posledních letech se používání plynu jako „zajištění“ nebo jeho převod na financující banku stalo důležitým mechanismem pro uživatele zásobníků, kteří potřebují financovat velmi vysoké náklady na rezervaci, plnění a uchování plynu v zásobnících. Neschopnost kompenzovat obchodníkům jejich ušlé náklady příležitosti nebo náklady na znovunabytí plynu představuje hrozbu pro budoucnost principu „asset-based financing“. Finanční instituce omezí rozsah, v jakém jsou připraveny tuto službu poskytovat, nebo zvýší cenu tak, aby odrážela ztrátu, kterou zrealizují z hodnoty aktiv pouze na základě nákladů na vtláčení v případě stavu nouze. Neochota zarezervovat či naplnit zásobníky před zimou v České republice představuje riziko pro českou bezpečnost dodávek a jakákoli opatření, která brání využití asset-based financing, toto riziko prohlubují. Pro již uskladněný plyn v zásobnících by mohli ukladatelé dát přednost předčasnému vytěžení plynu za tržní ceny, pokud jsou toho schopni, raději než ho ponechat v zásobnících, který by byl v případě mimořádného nouzového stavu kompenzován za nižší než tržní ceny, a tím zmírnit nové riziko.

V případě extrémně napjatých tržních podmínek, které by mohly urychlit nouzovou událost v plynárenství, si ukladatelé uvědomují, jakou roli musí sehrát při jejím předcházení a mají silné finanční pobídky k maximalizaci množství plynu dodávaného do systému. Obchodníci neočekávají, že tím získají nadměrné zisky a obvykle si svá budoucí rizika zahedgují za nižší cenové úrovně.

Odepření spravedlivé kompenzace za plyn, který jsou nuceni vytěžit, jakmile TSO převezme řízení soustavy, by jim však mohlo způsobit nenapravitelné finanční škody a zkomplikovat řešení problému se zmírněním mimořádné situace. Mohlo by to také ohrozit jejich schopnost dostát českým závazkům

týkajících se skladování plynu, protože pokud si nebudou moci dovolit náklady na znovupořízení nuceně vytěženého plynu z důvodu nepřiměřeně nízké kompenzace, nemusí být schopni pokračovat v plnění svých povinností po celou zimu.

! Návrh promítnutí připomínky

Zatímco právo na kompenzaci ze státních prostředků v případě nouze sice v českém právu² již existuje, vztahuje se pouze na případný rozdíl mezi skutečnou nákupní cenou plynu a cenou za kladnou odchylku při mimořádném stavu nouze. To však nezahrnuje kompenzaci skutečných nákladů na znovupořízení plynu, které jsou nutné ke splnění stávajících zajišťovacích a dodávkových povinností a EFET se domnívá, že by to mělo být začleněno do cenového rozhodnutí. Pokud se tak neučiní, pravděpodobně to povede k nákladným a časově náročným právním sporům, které by odradily obchodníky od obchodování na českém území. Tento princip ostatně již existuje v německém právu³, který dává německým ukladatelům jistotu, že i v případě nejvyššího stavu nouze dostanou spravedlivou náhradu. Je možné jej snadno replikovat v České republice tím, že obchodníkům bude umožněno v konkrétním časovém rámci požadovat náhrady nákladů na znovupořízení plynu, které jim prokazatelně vzniknou a které přesahují jakoukoli náhradu vyplývající z navrhovaného vzorce. Tímto regulačním rozhodnutím by se dosáhlo dvou pozitivních výsledků: zajistila by se dostupnost plynu v případě nouze a zároveň by se ukladatelé povzbudili k využívání a naplňování zásobníků plynu podle potřeby.

Vypořádání připomínky ze strany Energetického regulačního úřadu:

Energetický regulační úřad na základě doručených připomínek přehodnotil přístup ke stanovení ceny plynu za zúčtování kladné odchylky v mimořádném stavu nouze, který bude opětovně konzultován, a který stanovuje cenu plynu za zúčtování kladné odchylky v mimořádném stavu nouze podle posledních známých cen plynu na velkoobchodním trhu z období, které předcházelo vyhlášení mimořádného stavu nouze, stavu nouze nebo předcházení stavu nouze.

Energetický regulační úřad je energetickým zákonem zmocněn pouze ke stanovení cen plynu pro zúčtování odchylek, které musí být stanoveny a známy pro každý den, protože zúčtování odchylek operátorem trhu je prováděno na denní bázi. Současně není možná, pro zúčtování odchylek, zpětná změna cen plynu. Při stanovení ceny plynu za zúčtování kladné odchylky se Energetický regulační úřad musí řídit pravidly uvedenými v energetickém zákoně. Nelze tedy v cenovém rozhodnutí při stanovení ceny plynu pro zúčtování odchylek v mimořádném stavu nouze definovat např. konkrétní časový rámec pro žádost o náhradu nákladů na znovupořízení plynu, které prokazatelně vzniknou obchodníkům a které přesahují jakoukoli náhradu vyplývající z navrhovaného vzorce.

² v paragrafu 73g Energetického zákona

³ článek 11a - the Energy Security Act – ENSIG

Připomínka č. 18

Připomínající:

Společnost SEFE Marketing & Trading Limited („SM&T“)

Znění připomínky:

/ Připomínka

Obecné připomínky

Společnost SM&T chápe záměr původního cenového rozhodnutí ERÚ č. 12/2022. Máme však určité výhrady k navrhovaným změnám cenového rozhodnutí. Konkrétně se jedná o nakládání s plynem vyvlastněným v případě vyhlášení stavu nouze, které by podle našeho názoru mohlo mít velmi nepříznivý dopad na uživatele zásobníků plynu a v důsledku toho by mohlo vytvořit enormní tlak na trh. Toto nařízení jako celek může vést k nezamýšleným důsledkům, jako je snaha zobchodovat plyn v zásobníku, před vyhlášením stavu nouze, aby se zabránilo vyvlastnění. By to snížilo mezinárodní zájem o využívání českých zásobníků plynu, a tím i možnosti zabezpečení dodávek (*Security of Supply*), a v konečném důsledku to může přispět ke vzniku plynové nouze v samotné České republice.

Konkrétní připomínky

Příloha dokumentu (referenční doplňující informace k návrhu cenového rozhodnutí) týkajícího se regulace cen plynu pro vyrovnání nerovnováhy ve stavu nouze obsahuje návrh, jak by se v případě vyhlášení stavu nouze nakládalo se skladovaným plynem. V případě vyvlastnění plynu by uživatelé zásobníků – oprávnění vlastníci objemu plynu – dostali kompenzaci ve výši ceny zaplacené za tento objem plynu v době načerpání zásobníků. Text navrhované změny konkrétně zdůrazňuje, že kompenzace uživatelům zásobníků by měla být „co nejnižší“ (referenční doplňující informace k návrhu cenového rozhodnutí 1.1). To je v rozporu se zásadou komerčního využití zásobníků plynu.

Dodatečné připomínky

Ve vzorci pro zúčtování kladné odchylky není zcela jasný mechanismus převodu měnového kurzu – odkazuje den “d” na den plnění nebo den ve kterém dojde ke kladné odchylce (Referenčn Art.1/ Čl. 1 – ČÁST 6 (15.1)). V každém případě vidíme potenciální měnové riziko, protože datum výpočtu a datum skutečného vypořádání se mohou lišit, časový rozvrh a postup vypořádání také není popsán Taky, Chybí jasný popis vypořádání záporné odchylky v případě mezinárodní pomoci (Referenčn Art.1/ Čl. 1 – ČÁST 6 (15.2 “C_{ZOMSNS}”) a chybí popis přesných rolí TSO a operátora trhu při vyrovnávání přepravní soustavy (Referenčn Art.1/ Čl. 1 – ČÁST 6 (15.3, “M_{VPSN}” & “M_{VPSV}”). To vytváří další nejistotu.

/ Odůvodnění připomínek

Tento zásadový přístup nás velmi znepokojuje, protože jistě bude mít negativní důsledky pro zabezpečení dodávek. Zejména to představuje obrovské riziko pro uživatele zásobníků, kteří mohli uzavřít forwardové kontrakty na prodej části svých uskladněných zásob plynu a vystavit se tak plně tržním cenám bez možnosti zajišťovací strategie. Pokud by tyto objemy byly zabaveny, musel by uživatel zásobníku na trhu získávat plyn, který potřebuje ke splnění obchodních závazků vůči svým zákazníkům. Při napjaté situaci na trhu by to jistě mělo masivní finanční dopad na uživatele zásobníků, kteří v nejhorším případě nebudou schopni dostát dodacím závazkům, což by vytvořilo lavinový efekt, který by v okamžiku krize mohl mít dopad nejen na velkoobchodníky a přepravce, ale také na maloobchodníky a v konečném důsledku i na koncové spotřebitele. Toto opatření (v případě nouze) znemožňuje uživatelům zásobníků použít jakoukoli strategii zajištění nebo zmírnění rizika, a představuje tak významné riziko, které je třeba od počátku zohlednit v nových smlouvách. To by vedlo ke zdražení plynu obecně, a to i v období, kdy nepanuje stav nouze.

Dalším nezamýšleným důsledkem takto nízkého odškodnění by byl výrazný pokles mezinárodního zájmu o komerční využití českých zásobníků plynu, a to na úkor vnitrostátního a regionálního zabezpečení dodávek ve střednědobém horizontu.

/ Návrh promítnutí připomínky

Proto naléhavě vyzýváme ERÚ, aby svůj návrh přehodnotil. Důrazně doporučujeme, aby v případě, že dojde ke konfiskaci objemu plynu, byla uživateli zásobníku poskytnuta kompenzace ve výši tržní ceny v době, kdy měl být plyn původně dodán, a za celé období, kdy měl být původně dodáván (to znamená: kompenzace skutečných nákladů na výměnu plynu). Samotná možnost vyvlastnění plynu již sama o sobě představuje pro uživatele zásobníků značné riziko, se kterým se musí vypořádat. Pokud by uživatelé zásobníků měli jistotu, že jim bude v případě vyvlastnění plynu poskytnuta přiměřená kompenzace, zajistilo by to jejich přítomnost v době normálního provozu a snížilo by to celkové riziko narušení trhu s plynem a následně i riziko pro konečné spotřebitele. Tak je tomu například v Německu, kde jsou uživatelé úložiště v těchto případech spravedlivě odškodněni. Vyzýváme ERÚ, aby se řídila stejným principem. Regulační orgány by tak dosáhly dvou pozitivních výsledků: zajištění dostupnosti plynu v případě nouze a zároveň motivace obchodníků k využívání a plnění zásobníků plynu dle aktuální potřeby.

Vypořádání připomínky ze strany Energetického regulačního úřadu:

Energetický regulační úřad na základě doručených připomínek přehodnotil přístup ke stanovení ceny plynu za zúčtování kladné odchylky v mimořádném stavu nouze, který bude opětovně konzultován, a který stanovuje cenu plynu za zúčtování kladné odchylky v mimořádném stavu nouze podle posledních známých cen plynu na velkoobchodním trhu z období, které předcházelo vyhlášení mimořádného stavu nouze, stavu nouze nebo předcházení stavu nouze.

I u stanovení ceny plynu za zúčtování záporné odchylky v mimořádném stavu nouze došlo na základě doručených připomínek k přehodnocení přístupu, který bude opětovně konzultován.

Energetický regulační úřad je energetickým zákonem zmocněn pouze ke stanovení cen plynu pro zúčtování odchylek, které musí být stanoveny a známy pro každý den, protože zúčtování odchylek operátorem trhu je prováděno na denní bázi. Současně není možná, pro zúčtování odchylek, zpětná změna cen plynu. Při stanovení ceny plynu za zúčtování kladné odchylky se Energetický regulační úřad musí řídit pravidly uvedenými v energetickém zákoně. Nelze tedy v cenovém rozhodnutí při stanovení ceny plynu pro zúčtování odchylek v mimořádném stavu nouze definovat např. kompenzace ve výši tržní ceny plynu v době, kdy měl být plyn původně dodán, a za celé období, kdy měl být původně dodáván (to znamená: kompenzace skutečných nákladů na znovupořízení plynu).

Připomínka č. 19

Připomínkující:

Veolia Komodity ČR, s.r.o.

Znění připomínky:

/ Připomínka

Odst. 15.1 návrhu CR:

Cena plynu stanovená za zúčtování kladné odchylky přenáší na obchodníka riziko dodatečné ztráty při ocenění nuceně těženého plynu ze zásobníků v mimořádném stavu nouze cenou plynu za zúčtování kladné odchylky, kde je aktuální potřeba plynu oceňována nejnižší historickou cenou.

/ Odůvodnění připomínky

Postup výpočtu ceny plynu za zúčtování kladné odchylky, jak je uveden v navrhovaném znění, implicitně předpokládá, že obchodník plní PZP jen pro účely jedné následující zimní sezóny a co „přes léto natlačí, to v zimě spotřebuje“ (viz. stanovení období pro výpočet C_{Spotvlt} od 1. dubna do 30. září). Dále se domníváme, že výše uvedený model nebere v úvahu typ kontraktu, který je využíván pro vtlačení plynu do PZP (roční, kvartální, měsíční apod.) a kdy a za jakou cenu byl takový kontrakt pořízen.

Při navrhovaném postupu ocenění kladné odchylky pak může dojít k situaci, kdy obchodníkovi, jemuž bude nuceně vytěžen plyn, bude poskytnuta kompenzace dle výpočtu ceny plynu za zúčtování kladné odchylky a tedy zřejmě za nižší cenu, než jakou měl hodnotu plyn původně vtlačení do zásobníku (zakoupený v jiném období a tedy za jinou cenu, než je uvažováno). Zároveň bude muset obchodník pro své potřeby nebo potřeby koncových zákazníků nakoupit plyn, který mu byl nuceně vytěžen, avšak již za aktuální ceny (vzhledem k obecnému nedostatku plynu na trhu po období mimořádného stavu nouze, budou ceny plynu na trhu zřejmě vyšší, než mu bylo kompenzováno, resp. než tomu bylo od 1. dubna do 30. září před mimořádným stavem nouze).

Jsme přesvědčeni, že způsob stanovení ceny odchylky ovlivňuje chování účastníků trhu v mnoha ohledech – očekáváme změnu chování ukladatelů plynu jak v průběhu roku, tak z hlediska dlouhodobého skladování plynu, změnu strategie obchodníků s plynem v PZP, dopady na zahraniční obch. partnery, změny v nabídce BSD etc.

Proto se domníváme, že nejvhodnější způsobem vypořádání objemů plynu nuceně těžených ze zásobníků plynu je v přiměřené lhůtě vrátit objem plynu vytěžený v době mimořádného stavu nouze zpět do PZP dotčenému obchodníkovi (zpět do stavu před vyhlášením mimořádného stavu nouze), případně použít aktuální tržní ceny po ukončení mimořádného stavu nouze pro stanovení vypořádací ceny nuceně vytěženého plynu ze zásobníků.

/ Návrh promítnutí připomínky

Objem plynu nuceně těženého ze zásobníků plynu v době mimořádného stavu nouze bude v přiměřené lhůtě fyzicky vrácen zpět do PZP dotčenému obchodníkovi (stav PZP dotčeného obchodníka před vyhlášením mimořádného stavu nouze), případně použít aktuální tržní ceny po ukončení mimořádného stavu nouze pro stanovení vypořádací ceny nuceně vytěženého plynu ze zásobníků, aby měl obchodník možnost si za tyto ceny plyn pořídit a vtlačit jej opět do zásobníku.

Vypořádání připomínky ze strany Energetického regulačního úřadu:

Neakceptováno.

Ceny plynu pro zúčtování odchylek musí být známe vždy pro daný den a nelze je zpětně měnit. Není možné cenu plynu za zúčtování kladné odchylky stanovit zpětně po ukončení mimořádného stavu nouze. Obdobně není možné, aby cenové rozhodnutí ukládalo povinnost fyzického vtlačení plynu zpět do zásobníku dotčeným obchodníkům.